

De Iustitia Et Iure ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

7 Qui possint promissionem vel donationem absentem acceptare: siue,
vt Iurisperiti loquuntur, qui possint pro absente stipulari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

cap. Si super gratiam. 9. de offic. delegati, in 6. Contraria tamen sententia est plurimorum Doctorum, ut ostendit Sancius: quorum fundamentum est quia mandatum morte mandantis soluitur. Verum hic non est propriè mandatum donandi, sed donatio ipsa, ut dictum est. Itaque illa ratio ad alium casum pertinet. Vnde

46 *Si solum sit mandata, non potest.* Dico Secundo, Quando donatio ante mortem donatoris non est facta ex parte ipsius, sed solum mandata fieri; ut si misit rem per nuntium vel procuratorem, cum mandato ut suo nomine det absentem: tunc si ante quam ille munere suo fungatur, contingat donatorem mori, non potest donatio validè acceptari. Vnde res illa restituenda est heredibus donatoris. Ratio est; quia ante mortem donatio facta non fuit, sed solum datum fuit mandatum donandi. mandatum autem morte mandantis expirat, ut habetur d. L. 26. Inter causas. 7. Mandati. vnde procurator ille non potest donationem nomine sui mandantis facere; & si fecerit, erit nullius momenti: ac proinde etiam acceptatio. Hoc tamen intelligendum est, nisi mandatum fuerit in fauorem pia causa; quia istud morte mandantis non expirat, ut notat Molina ex Couarruua lib. 1. variat. cap. 14. num. 16: vnde etiam post mortem est exequendum. cuius ratio est; quia quilibet presumitur ita tacite voluisse in vita, cum opera pietatis tunc maximè homini sint necessaria. Confirmatur ex L. Si pater. 4. 7. de manu. vind. vbi mandatum de manumittendo seruo non expirat morte mandantis, fauore libertatis: ergo multò magis idem dicendum fauore pia causa, & salutis animæ.

Mandatum in fauorem pia causa.

Hinc sequitur, Si culpa nuntij donatio non fuerit tempestiue ante mortem donantis facta, ipsum teneri ad duplicem restitutionem: nam heredibus defuncti tenetur ratione rei, quæ tunc illorum est; donatario ratione damni, quod eius culpa contraxit, ut rectè notauit Molina disp. 263. posito enim tali mandato, tenebatur nuntius lege iustitiæ adhibere diligentiam, & mandatum ex mente mandantis in commodum donatarij implere.

Aduerte tamen, quosdam sentire, mandatum donandi non expirare morte donatoris, eò quod sit gratia quædam. ita Emanuel Sà v. Donatio. num. 21. & v. Mandatum, num. 2. quæ sententia est probabilis: & iuxta illam non tenebitur nuntius ille heredibus, sed soli donatario.

DUBITATIO VII.

Qui possint promissionem vel donationem absentem factam acceptare: siue, ut Iurisperiti loquuntur, Qui possint pro absente stipulari.

Respondeo, Primò id potest omnis qui ab altero generalem vel specialem habet commissionem.

47 Secundo, Is qui est sub alterius potestate, ita ut nō sit sui iuris. ut filius familias pro patre, seruus pro domino, Religiosus pro Prælato. Ratio est, quia censetur vna persona. non tamen famulus mercenarius pro suo domino, aut subditus pro Principe, quia sunt sui iuris. vnde Instit. de inutilibus stipulationibus. §. Si quis alij, dicitur, *Si quis alij, quam*

ei cuius iuri subiectus sit, stipuletur, nihil agit.

Tertio, Qui aliorum curam gerunt, ut tutor pro pupillo, curator pro furioso. Item Princeps pro subdito: quia cum hic alteri possit facultatem facere stipulandi pro altero, multò magis ipse eam habet. Item Notarius publicus, præsertim si de eo conficiat Instrumentum. de quo vide Couarruuiam lib. 1. variat. cap. 14. num. 11. & deinceps. Hoc tamen de Notario solum in Iudicio locum habere, multis testimoniis ostendit noster Sancius lib. 1. disp. 7. num. 11.

Quarto, Is, qui ex donatione vel promissione facta absentem, commodum reportat, vel onere aliquo liberatur, ut patet §. Sed & si quis. Institut. de inutilibus stipulationibus: ut creditor pro debitore, socius pro socio, vxor pro marito: vel si pœna sit adiecta in fauorem præsentis, de quo vide Couarr. in cap. Quamuis pactum. p. 2. §. 4. num. 5.

48 Quinto, Quis priuatus potest stipulari & acquirere Ecclesiæ, pijsve causis, iuxta Glossam communiter receptam in cap. Quoties cordis. 1. q. 7. de quo Couarruuias supra. n. 14. Ad hos reduci possunt omnes, quos refert Glossa in §. Si quis alij. Institut. supra. Præter hos autem nemo potest iure communi validè pro absente stipulari seu acceptare promissionem in fauorem absentis factam, ita ut inde nascatur aliqua stricta obligatio. Ratio est; tum quia Iura restant tali stipulationi eamque irritam reddunt, ut patet d. §. Si quis alij. & L. 126. Si ita stipulatus. §. Chrylogonus. 7. de verb. oblig. Tum quia promissio facta alicui, cuius nihil interest eam impleri, censetur solum verbis facta illi; re ipsa autem solum facta est tertio, in quem est exequenda. Nihilominus secundum communem vsum hominum, amicus pro amico ita stipulari solet, ut aliquam leuicam obligationem pariat. Si tamen hæc iuramento confirmetur, non solum in foro conscientia obligat, sed etiam in foro ciuili tribuit actionem, ut patet ex dictis dubit. 4. Secus verò quando stipulatio nihil valet: quia iuramentum secundum naturam actus, in quem cadit, accipiendum est. atqui actus habet tacitam conditionem, puta si validè acceptetur: ergo donec validè acceptatus fuerit, potest reuocari, etiam si iuramentum intercesserit. vide supra cap. 17. dubit. 7. num. 52. Circa prædicta.

49 Notandum Primò, Ut is qui præsens est, possit pro absente stipulari, (id est, promissionem in absentis commodum petere, & validè acceptare) requiri ut verba obligationis dirigantur expressè ad præsentem vel implicitè ad præsentem. v. g. promitto tibi me daturum Petro 100. &c. Si enim dirigantur ad absentem, is qui præsens est non potest promissionem acceptare, quia illi non fit. Ita docet Couarruuias ex communi sententia Doctorum, in cap. Quamuis pactum. p. 2. §. 4. n. 13. vnde si dicat, Promitto Petro absentem 100. nemo potest validè acceptare talem promissionem nomine Petri. Ratio est, quia ut fiat pactum, necessarius est consensus reciprocos duorum in idem, ut patet ex pacti definitione dub. 1. hic autem non est consensus reciprocos, quia non adest consensus eius, in quem tuus consensus & verba tuæ promissionis diriguntur. Itaque talis promissio semper potest reuocari, quamdiu ab eo, qui absens est, acceptata non fuerit.

Dixi, *Expressè vel implicitè*, quia dupliciter verba

verba promissionis censentur ad presentem dirigi. Primò, Quando exprimitur persona presentis; vt Promitto tibi, &c. Secundò, Quando persona, cui fit promissio, non exprimitur, quamuis ea, in cuius fauorem fit, exprimat. vt si dicas, Promitto me daturum Petro 100. tunc enim implicite censetur fieri presentis: sic enim vsus hominum consuevit; & in dubio is sensus verbis contractus est tribuendus, qui faciat valere L. Quoties in stipulat. 80. 7. de verb. obligat. quare si presentis acceptet, valet.

50
Stipulator
non potest
eam condonare.

Notandum Secundò, Eum, qui validè nomine alterius promissionem accepit, non posse eam condonare, quia iam tertio ex dispositione legum est ius questum, quo illum priuare non potest. obligatio tamen, qua obstringitur promissor tertio, adhuc pendet, donec à tertio acceptata fuerit: vnde ante eius acceptationem non tenetur eam exequi. ratio est; quia presentis non accepit eam nomine suo, sed nomine tertij, & sub eius beneplacito: vnde si ille eam repudiet, tota est irrita; quamuis id in damnum presentis verteret. secus est, quando is qui acceptat promissionem pro tertio, vicissim aliquid repromittit: tunc enim potest condonare promissionem in fauorem tertij factam. ratio est, quia potest se ipsum obligatione solvere, consentiente promissore, cui se obstrinxit. Confirmatur ex reg. 35. 7. de reg. iuris. *Nihil tam naturale est, quam eo genere quidque dissolui, quo colligatum est.* itaque cum hoc vinculum ortum sit ex acceptatione stipulantis, poterit eiusdem remissione dissolui.

Dices, Hoc argumentum videtur probare, etiam posse condonare, etsi nihil repromiserit: quia istdem causis res dissoluitur, quibus ab initio constituit. Nec obstat, quòd tertio videatur ius acquisitum; quia dici potest, ita esse acquisitum, vt pendeat ex arbitrio stipulantis; sicut quando stipulans vicissim aliquid repromittit. Confirmatur, quia consistendo intra limites legis naturæ potest remittere; atqui nullum est ius posituum, quod sciam, quod hanc remissionem irritam reddat; præsertim cum verba promissionis non ad absentem, sed ad stipulatem directa fuerint. Denique stipulans non tenetur absentem indicare se in fauorem ipsius stipulatum esse; præsertim quando ex officio vel mandato non tenebatur res ipsius curare: ac proinde inuicem ei erit illa stipulatio.

Ob has rationes illa sententia non videtur improbabilis: eamque tenet collector Decisionum Pedemontan. in 70. & fauent Auctores, qui tenent, donationem in fauorem absentis factam & acceptatam, reuocari ex consensu donatarij posse. de quo vide Couarr. lib. 1. variat. cap. 14. n. 13. & infra dub. 9. num. 64. & 65.

51
Promissio
onerosa facta
absenti.

Notandum Tertio, Ea, quæ diximus de acceptatione promissionis pro absente, intelligenda esse tantummodò de promissione gratuita seu lucratua. Si enim promissio sit onerosa, seu respectiua, (vt cum promitto tibi me ducturam tuam filiam, si ipsa vicissim velit promittere me venditurum parenti tuo meam domum, si pro ea mille dare velit) non sufficit vt tu pro absente acceptes; sed requiritur vt absens eam acceptet, & repromittat. vnde ante eius repromissionem, quæ vicissim priori promittenti nota sit, semper reuocari potest. Ita Sanctius supra num. 32. Molinari disp. 164. & quidam Iurisperiti. Probatum Primò,

Quia ante vtriusque partis obligationem non potest effici perfectus contractus: contractus enim respectiuis habet tacitam conditionem, Si alter repromittat: qua non impleta, potest rescindi; quia promissio non est plenè acceptata. Secundò, quia absens potest nolle acceptare cum illo onere: ergo similiter contrahens cum absente, potest retrocedere. patet consequens. quia contractus onerosi non debent claudicare. Tertio, Qui acceptat pro absente, non potest acceptare, nisi quatenus ei potest esse comoda: sed hæc nullo modo sufficit; quia etiam si fieret per ipsum absentem, & coram, non sufficeret: debet enim simul adesse repromissio, vt ex vsu communi omnium gentium patet.

Dices, Omnis promissio ferri facta & acceptata ab eo cuius interest eam impleri, seruanda est lege naturæ, siue sit absoluta, siue conditionata. si enim est conditionata, expectandus est euentus conditionis, vt mandetur executioni. Confirmatur Primò, Quia talis promissio facta presentis in fauorem absentis, est absoluta promissio; conditio autem, quæ additur vel subintelligitur, non afficit ipsam promissionem, sed eius executionem; ergo hoc ipso, quo acceptatur ab eo cui immediate fit, obligat absolute; quamuis ad executionem non teneatur, nisi posita conditio. Confirmatur Secundò, Quia qui tale quid promittit, simul censetur promittere se expectaturum vt consensus alterius inquiri possit; alioquin videretur delusorie promittere presentis.

Resp. Si illa promissio est respectiua, postulans repromissionem, potest reuocari ante repromissionem: neque huius conditionis euentus est expectandus lege iustitiæ, sed solum lege constantiæ (si res interea non mutentur) quæ tamen non obligat, nisi forte ad veniale. Ad Primam confirmationem. Illa promissio non est absoluta, quia promissor non intendit se obligare irrevocabiliter, nisi alter repromittat. Ad Secundam confirmationem. Non promittit se expectaturum: alioquin præter promissionem respectiuam esset alia quæ sit gratuita; quod est contra suppositum. agimus enim de eo casu, in quo solum est respectiua. neque ideo est delusoria promissio; quia ferri promittit, neque ab initio habebat in animo reuocare.

DUBITATIO VIII.

Quantum obliget promissio externa legitime acceptata.

Sunt tres sententiæ. Prima est Caietani infra 52
52
Sententia
Caiet. solum obligare sub peccato veniali; per accidens tamen, nempe ratione damni quod promissarius ea non impleta incurreret, posse obligare sub mortali. Ratio ipsius est; quia solum ex quadam honestate morali fidelitatis seu veritatis tenemur promissa implere. sicut enim ex virtute veritatis tenemur dicere verum, & facere vt verba respondeant menti; ita ex eadem virtute obligamur, vt opera respondeant verbis. atqui veritatis virtus non obligat sub peccato mortali: ergo, &c. Sed quidquid sit de veritate huius sententiæ, hoc fundamentum Caietani non est verum. Primò, Quia promittere, non tantum est affirmare se daturum vel facturum, sed vterius est se obli-

52
Sententia
Caiet. solum obligare sub peccato veniali.

Reservatur
fund. Caietani.